

A Fővárosi Ítéltábla dr. Zafir Ügyvédi Iroda (felperesi jogi képviselő címe) által képviselt felperes neve Kft. (felperes címe) felperesnek a Vargáné dr. Rakiczki Renáta Márta jogtanácsos által képviselt alperes neve (alperes címe) alperes ellen biztosítási szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében a Fővárosi Törvényszék 2017. december 14-én kelt 24.G.43.597/2016/14. számú ítéletével szemben a felperes 16., 18. sorszám alatt benyújtott fellebbezése folytán meghozta az alábbi

Ítélet

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja;

kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 150.000 (Százötvenezer) forint jogtanácsosi munkadíjban felmerült másodfokú perköltséget, továbbá az államnak külön felhívásra 1.733.300 (Egymillió-hétszázharminchármezer-háromszáz) forint fellebbezési illetéket.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

A felperes keresetében biztosítási szolgáltatás teljesítése címén kérte, hogy az elsőfokú bíróság kötelezze az alperest, hogy fizessen meg az A. L. V. AG (a továbbiakban: károsult) részéreeurót és járulékait.

Az alperes érdemi ellenkérelme a kereset elutasítására irányult. Előadta, hogy a felek között létrejött szerződés alapján a biztosítási fedezet a felperesi cég esetében nem terjed ki a fuvarozói tevékenységre, illetve az ebből eredő kárigényekre, mert a felperes mint a biztosítási szerződés társbiztosítottja nem rendelkezik CMR biztosítási fedezettel, ezért a felperes nem jogosult a

biztosítási szolgáltatás követelésére. Elévülési kifogást is előterjesztett, mert állítása szerint a felperes követelése elévülés miatt bírósági úton nem érvényesíthető. Vitatta a kérelem mértékét is.

Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította. Kötelezte a felperest, hogy a Magyar Államnak az adóhatóság külön felhívására fizessen meg 1.300.000 forint kereseti eljárási illetéket. Kötelezte a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 300.000 forint jogtanácsosi munkadíjat.

Ítéletének indokolásában idézte a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 559. § (1)-(2) bekezdéseit, a 324. § (1) bekezdését, a 325. § (1) bekezdését, a 326. § (1) bekezdését, valamint a 205. § (1) bekezdését. A felek között nem volt vitás, hogy az általános biztosítási feltételek (a továbbiakban: Ászf.) a felelősségbiztosítási szerződés részét képezik, ezáltal a nemzetközi közúti árufuvarozói felelősségbiztosítás különös biztosítási feltételei (a továbbiakban: Kszf.) és az árufuvarozói felelősség biztosítás különös biztosítási feltételei is a szerződés részeivé váltak. Az általános biztosítási feltételek XVIII.8.8. pontja értelmében az elévülési idő 18 hónap, kivéve a fuvarozóként fennálló felelősségnél, amelynél az elévülési idő 12 hónap. A H. Törvényszék számú ítéletében állapította meg a felperes felelősségét fuvarozói minőségben, ezáltal a felek jogviszonyára a 12 hónapos elévülési határidő az irányadó. A felperes a káreseményt az alperesnél ...-én határidőben bejelentette, amellyel az elévülés megszakadt, míg a H. Törvényszék előtti bírósági eljárás ideje alatt nyugodott. A bírósági eljárás-án az ítélet kihirdetésével befejeződött, így az elévülés nyugvása megszűnt. A felperes nem vitatta, hogy 2012. október 26. és az ítélet kihirdetésének időpontja (...) között az elévülés nem szakadt meg. Az ítélet kihirdetése és a biztosító felé történő kárbejelentés között több mint két év telt el, ezért a felperes követelése elévült. Nem osztotta a felperesnek azt az álláspontját, hogy a biztosításból eredő igény esedékességének időpontja akkor kezdődik, amikor a felperes a károsult kárát megtérítette. A Ptk. 559. § (1) bekezdéséből, valamint a felek közötti szerződésből az következik, hogy az elévülés kezdő időpontja a biztosítási szerződésből eredő igény esedékessé válása, amely időpont a felperes felelősségének megállapítása a perbeli káresemény bekövetkezéséért. Ez független attól, hogy a felperes a károsultnak fizetett-e kártérítést, avagy sem. A Ptk. 559. § (2) bekezdésének és az általános biztosítási feltételek pontjának annyiból van jelentősége, hogy a biztosított a kifizetett kártérítési összeg erejéig követelheti, hogy a biztosító az ő kezéhez fizessen. Az elévülés és ennek megfelelően a követelés esedékessége szempontjából annak nincs jelentősége, hogy a biztosított a károsult kártérítési igényét kielégítette-e. Mindezekre tekintettel a követelés elévült, a felperes nem jelölt meg olyan eseményt, amely és ... között az elévülést megszakította, ezért a keresetet

elutasította.

Az ítélet elleni fellebbezésében a felperes annak megváltoztatását és keresetének teljesítését kérte. Állítása szerint követelése nem évült el. A követelés egy külföldi bíróság ítéletén alapul, tehát a tényállásban vitatható, félreérthető elem nincs. Ezáltal nem teljesül az elévülésnek az a funkciója, hogy az idő múlásával a bizonyítékok elhalványulnak, a tényállás bizonytalanná válik és a követelés megítélése nehézségeket okozhat. A felperes a fellebbezésében részletesen elemezte a biztosítási jogviszonyt, kiemelve, hogy a felelősségbiztosítási szerződésnél a biztosított követelheti, hogy a biztosító a szerződésben megállapított mértékben mentesítse őt olyan kár megtérítése alól, amelyért jogszabály szerint felelős. A felelősségbiztosítás járulékos kötelelem, mert a biztosító kötelezettsége attól függően keletkezik, hogy a biztosított polgári jogi felelőssége fennáll vagy nem. A károsult jogutódja a felperessel szemben bírósági eljárást indított, amelyben a felperes kártérítési felelősségét egy-án kihirdetett ítéletben megállapították. A felperes az ítélet ellenére önként nem teljesített, csak a jogosult német biztosító végrehajtást kilátásba helyező levele után. Az alperest februárjában tájékoztatta, hogy most már igényt tart a kártalanításra. A felperes szerint már az is téves, hogy a-ei bejelentés az elévülést megszakította, mert ebben az időpontban az elévülés folyása még el sem kezdődött. A felperes felelősségét még senki sem állapította meg, így nem is lehetett igénye az alperessel szemben. A bejelentés csak azért történt, mert előfeltétele az alperes teljesítési kötelezettségének. Amíg a biztosítottal szemben megvan a lehetőség kártérítési igény érvényesítésére, a biztosító helytállási kötelezettségének elévülése meg sem kezdődhet. A kezesi szerződés hasonlatával élve rámutatott a felperes, hogy a felelősségbiztosításnál sem kezdődhet el a elévülés addig, ameddig a biztosítottat kár érheti, azaz jogszerűen kártérítést kell fizetnie. Nincs olyan előírás, hogy a károkozónak az ítéletet követően azonnal fizetnie kell. Ha később teljesít, a Ptk. 559. § (2) bekezdése szerint követelheti, hogy a biztosító ne a károsultnak, hanem az ő kezéhez fizessen. A biztosító szerződésszegést követ el azzal a magatartással, ha a biztosítási díjat beszedi, de a biztosítási esemény bekövetkezése esetén nem teljesít. Az elévülés akkor kezdődik, amikor a biztosított a jogosultnak kártérítést fizetett. Ettől az időponttól kezdve 12 hónap áll rendelkezésére, hogy a követelést a biztosítóval rendezze. Ha pedig a biztosított nem fizetett a károsultnak, az elévülés akkor kezdődik, amikor a jogosult igénye a biztosítottal szemben elévülés vagy jogvesztés miatt megszűnt. A felperes álláspontja szerint a perbeli követelés elévülését ezeknek az elemzéseknek az alapján lehet helyesen megítélni.

Az alperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyására irányult.

Ismételten hivatkozott arra, hogy a biztosítási fedezet a felperesi cég esetében nem terjed ki a fuvarozói tevékenységre, illetve az ebből eredő kárigényekre, mert a felperes mint a biztosítási szerződés társbiztosítottja nem rendelkezik CMR biztosítási fedezettel. Az I. számú kiterjesztő záradék alapján a felperes nem rendelkezett nemzetközi közúti áru fuvarozói felelősségbiztosítással, ezért az sem állapítható meg, hogy megvalósult olyan biztosítási esemény, amelyért az alperes helytállni tartozik.

A biztosító szolgáltatása praestare típusú, a díjat a szerződő előre köteles megfizetni, és a szolgáltatás jellegéből adódóan nem biztos, hogy a szerződés időtartama alatt az alperesnek kárt kell kifizetni. A kockázatviselés időtartama alatt azonban folyamatosan számolhat a károk bekövetkezésével, illetve a kifizetéssel. Nem helytálló a felperesnek az a hivatkozása, hogy a befizetett díjak ellenszolgáltatás nélkül maradnak. Amikor a biztosító kizárásokat alkalmaz, vagy lerövidíti az általános elévülési időt, ezzel a veszélyközösség érdekeit is védi. Nem szerződésszegés, ha a biztosító biztosítási esemény hiányában kizárt kockázatokra vagy elévülésre hivatkozással elutasítja a kár kifizetését. Hiba a felelősségbiztosítást a kezességhez hasonlítani, hiszen a két jogintézménynek a funkciója is más. A felelősségbiztosítás károkozást feltételez, míg a kezesség szerződésszegéshez kapcsolódik, és csak kivételes esetben merülhet fel a biztosító megtérítési igénye. A káreseményeket 2009. május 21-én jelentették be elektronikus úton, november 3-án a felperes alkusza kérte a kárügy lezárását, majd – a ...országban indított eljárásra figyelemmel –-án az újraindítását. Az alperes-én kért tájékoztatást a peres eljárásról, ezt követően küldte meg a felperes-án a keresetlevél magyar nyelvű fordítását. Csak-én jelentkezett ismét az alkusz az alperesnél annak ellenére, hogy a Hallei Törvényszék ítéletéről legkésőbb annak kihirdetésével, 2012. október 26-án tudomást szerzett. Mindezek ellenére a felperes csak az ezt követő több mint 3 év elteltével küldte meg az ítéletet, és kérte az alperest a teljesítésre. A felperes tehát nem csak a régi Ptk. 4. § (1) bekezdését, de a biztosítási szerződés alapján fennálló együttműködési és tájékoztatási kötelezettségét is súlyosan megszegte. A felelősségbiztosítás célja nem a biztosított, hanem a károsult kárának a megtérítése, mégpedig a károsulti oldalon. A kár keletkezése nem azonos azzal az időponttal, amikor a károkozó vagy a felelősségbiztosítója a kárt kifizeti. Főszabályként a biztosító mindig a károsultnak fizet, és a károkozónak csak akkor, amikor a kárt megtérítette, és ezt a biztosító felé megfelelően igazolta. A felelősségbiztosítási szerződésnek a biztosított nem a kedvezményezettje, vagy károsultja, így az elévülési idő kezdete sem köthető ahhoz az időponthoz, amikor a biztosított saját károkozásából eredően a károsultnak a kárt megtéríti. A biztosító szolgáltatása akkor válik esedékessé, amikor a károkozásról és ezzel együtt a károsult káráról a felperes tudomást szerzett. Ettől kezdődően a biztosított követelheti a biztosítótól, hogy a

közöttük létrejött felelősségbiztosítási szerződés alapján térítse meg a károsult kárát. A kárigény bejelentésével az elévülési határidő megkezdődött, legfeljebb annak nyugvásáról lehet szó addig, amígországban a kártérítési per tartott. Ebben az esetben a felperes a Ptk. 326. § (2) bekezdése értelmében az elévülés nyugvását követő 3 hónapon belül érvényesíthette volna a követelését bíróság előtt, ezt azonban csak 3 év elteltével tette meg, amikor a követelés az alperessel szemben már elévült.

Az elsőfokú bíróság ítéletének nem volt a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 228. § (4) bekezdése szerint jogerőre emelkedett rendelkezése, ezért a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét teljes egészében bírálta felül.

A fellebbezés nem alapos.

Az elsőfokú bíróság a keresettel érvényesített követelést csak az elévülési kifogás elbírálásához szükséges mértékben vizsgálta, és a szolgáltatott bizonyítékok alapján arra a meggyőződésre jutott, hogy a keresettel érvényesített követelés elévült, ezért a Ptk. 325. § (1) bekezdése alapján bírósági úton nem érvényesíthető.

A felperes a fellebbezésében vitatta, hogy a követelés elévült, míg az alperes a fellebbezési ellenkérelmében arra is hivatkozott, hogy a felek között létrejött felelősségbiztosítási szerződés alapján a biztosítási fedezet nem terjedt ki a perbeli káreseményre. Az alperes az elsőfokú eljárásban ezzel a védekezésével a felperes által érvényesített jogot vitatta, amelynek tartalma ellentétben áll a bírósági úton történő igényérvényesítés hiányára alapított elévülési kifogással. Az igényt megszüntető elévülési kifogás alapja a jogosult valóban fennálló és már esedékessé vált követelése, amelynél az igényérvényesítés akadályát nem az érvényesített jog hiánya, hanem az ellenérdekű fél egyoldalú nyilatkozattal közölt kifogása valósíthatja meg. Az alperes azonban az ítélet indokolását fellebbezéssel nem támadta, így a másodfokú bíróság az ellenkérelemnek azt a részét, amely a felperes által érvényesített jog fennállását vitatta, erre irányuló fellebbezés hiányában nem vizsgálhatta. Mindezek alapján az elsőfokú bíróság ítéletét a fellebbezés és a fellebbezési ellenkérelem korlátai között bírálta el.

Az elsőfokú bíróság a szükséges bizonyítást lefolytatta, a tényállást helyesen állapította meg, és az

alábbi indokok miatt az érdemi döntéssel a másodfokú bíróság is egyetértett.

A felelősségbiztosítási szerződés megkötésével a Ptk. 198. § (1) bekezdése szerint a biztosított és a biztosító között kötelmi jogviszony jön létre, és ezáltal a biztosított javára jogosultság keletkezik a szolgáltatás követelésére. A károsult részére történő teljesítés kizárólag a biztosító hatályos szolgáltatási kötelezettségének módját határozza meg anélkül, hogy a károsult javára a Ptk. 198. § (1) bekezdése alapján jogosultságot keletkeztetne a biztosító szolgáltatásának követelésére, és ezt a jogosultságot – per érdemét nem érintő jogszabályban eltérően szabályozott kivételtől eltekintve – a Ptk. 559. § (2) bekezdése önmagában is kizárja. A károsult annak ellenére nem válik a felelősségbiztosítási szerződés alanyává, hogy a biztosító szerződésszerű teljesítése esetén a kártérítést közvetlenül részére kell kifizetni, mert mindez csupán a biztosított részére nyújtott szolgáltatás teljesítését (mentesítés a kár megtérítése alól) valósítja meg. A biztosított mint a kötelelem alanya a felelősségbiztosítási szerződéssel fennálló jogait a polgári perben a biztosítóval szemben abban az esetben is képes megvédeni, ha a biztosító a mentesítési kötelezettség szerződésszerű teljesítését megtagadja. Keresettel követelheti, hogy a biztosító a szerződésnek megfelelően mentesítse őt a kártérítés megfizetése alól [Ptk. 559. § (1) bekezdés] oly módon, hogy a bíróság által megítélt marasztalási összeget a szerződéses és a felelősségbiztosításra vonatkozó polgári jogi szabályoknak megfelelően a károsultnak fizesse meg [Ptk. 559. § (2) bekezdés]. A felperes a keresetet ennek megfelelően terjesztette elő. Ebben az esetben a biztosító teljesítése a kárt okozó biztosított kártérítési kötelezettségével azonos hatályú kifizetésnek minősül, amelyet a károsult a Ptk. 360. § (3) bekezdése alapján alkalmazandó 286. § (1) bekezdése értelmében köteles elfogadni. Mindezekből következik, hogy a biztosító a mentesítési kötelezettségének egyrészt a biztosított igényérvényesítése alapján úgy tehet eleget, hogy közvetlenül a károsultnak fizet, illetve kizárólag a Ptk. 559. § (2) bekezdésének második mondatában foglalt esetben a biztosított is követelheti, hogy a biztosító az ő kezéhez fizessen, amennyiben a károsult követelését ő egyenlítette ki. Mindez azt is jelenti, hogy a biztosító szolgáltatási kötelezettségének esedékessége a biztosítási szolgáltatás teljesítési módjától függetlenül egy időpontban következik be, és a biztosított igényérvényesítésének lehetőségeinél is ezt kell figyelembe venni. Az elsőfokú bíróság erre tekintettel helyesen állapította meg, hogy a szolgáltatási kötelezettség esedékessége független attól, hogy a felperes a károsultnak fizetett-e kártérítést vagy sem.

A felek közötti kötelmi hatályú szerződéses jogviszony alapján a szolgáltatási kötelezettség teljesítésére – függetlenül az alperest a károsulttal szemben terhelő kártérítési kötelezettségtől – az

Ászf. XV/15.7. pontja az irányadó, azaz a biztosító a szolgáltatását az igény jogalapjának és összecszerűségének elbírálásához szükséges összes adatnak, okmánynak, dokumentációnak a biztosító kárrendezésre illetékes egységéhez történt beérkezésétől számított 30 napon belül a kár felmerülésének pénznemében köteles a károsult részére kifizetni. A teljesítési határidőt a felek a szerződésben egyértelműen meghatározták, amely a kárbejelentés napján még meg sem kezdődött, ezért a másodfokú bíróság nem ért egyet az elsőfokú bírósággal abban, hogy az alperes szolgáltatási kötelezettségét a 2009. május 21-ei igénybejelentés megszakította [Ptk. 326. § (1) bekezdés].

A kárbejelentés időpontja nem volt vitás, és a becsatolt iratokból az is megállapítható, hogy a kárügyre vonatkozó iratokat az alkusz az alpereshez 2009. május 21-én benyújtotta. Arra pedig az alperes a Ptk. 5. § (1) bekezdése értelmében nem hivatkozhat, hogy a kárbejelentési kötelezettségének az Ászf. XIV/14.1-2. pontjaiban előírt feltételeknek megfelelően nem tett eleget. A kárbejelentés első mozzanata a felperes 2009. április 1-jei írásbeli nyilatkozata volt, az Ászf. XIV. pontjának megfelelően tett kárbejelentés 2009. május 21-én történt. Mindezek alapján a másodfokú bíróság megállapította, hogy a követelés 2009. május 21-étől számított 30. napon (2009. június 20.) esedékessé vált.

A 2009. április 1-jei bejelentésben maga a felperes sem vitatta, hogy fuvarozóként felelősségre vonható, amelyet a Hallei Törvényszék 2012. november 28-án kelt 7O 1080/09. számú ítélete is egyértelműen alátámasztott. Az elévülés nyugvása, mint az elévülési határidő befejezését meghosszabbító és a jogosult méltányos érdekeit védő körülmény abban az esetben állapítható meg, ha a követelést a jogosult menthető okból nem tudja érvényesíteni [Ptk. 326. § (2) bekezdés]. Ebben az esetben a jogosult az igényérvényesítés akadályától számított egy évig, illetve három hónapig az igényét bírósági úton érvényesítheti. Az elévülés nyugvására azonban kizárólag az szolgáltat ténybeli alapot, ha az igényérvényesítés akadályaként megjelölt körülmény menthető okként vehető figyelembe. A menthető okot a jogosult szempontjából kell vizsgálni, ami annyit jelent, hogy önhibáján kívül nem tudott a követelésének érvényt szerezni. Ennek legjellemzőbb esete, ha nem tud és kellő körültekintés mellett nem is tudhat a követelésről. Mindezekre tekintettel a Ptk. 326. § (2) bekezdésének alkalmazhatósága szempontjából elsősorban azt kellett vizsgálni, hogy a felperes mint károkozó ellen megindított bírósági eljárás az elévülés nyugvása szempontjából miként értékelhető.

A másodfokú bíróság megítélése szerint – különös tekintettel arra, hogy a felperes már a 2009.

április 1-jén kelt írásbeli bejelentésében egyértelműen kilátásba helyezte saját kártérítési felelősségét – az a körülmény, hogy kártérítési kötelezettségének a károsulttal szemben önként nem kívánt eleget tenni, és kizárólag a hatósági kényszer kilátásba helyezése miatt mutat hajlandóságot a biztosító szolgáltatásának követelésére, és ezáltal a károsult kárának megtérítésére, az elévülés nyugvására vezető menthető oknak nem tekinthető. Mindezek miatt az a körülmény, amelyre a felperes az igényérvényesítés akadályaként hivatkozott, a Ptk. 326. § (2) bekezdésében írt törvényi tényállást nem valósítja meg, ezáltal az elévülés nyugvását sem eredményezhette.

A kifejtett indokok alapján a keresettel érvényesített követelés elévülésének határideje 2009. június 20-án megkezdődött, és – figyelemmel az Ászf. XVIII.8.8. pontja alapján kikötött 1 éves elévülési határidőre – 2010. június 20-án fejeződött be. Az alkusz 2010. május 20-án írt nyilatkozata még az elévülési határidőn belül érkezett az alpereshez, azonban annak tartalma – az ügy aktiválásától függetlenül – sem az elévülés nyugvására, sem annak a Ptk. 327. § (1) bekezdésében írt megszakítására nem szolgáltat ténybeli alapot, így a felperes követelése már 2010. június 20-én elévült, és a keresetindítás időpontjában (2016. szeptember 28.) bírósági úton már nem volt érvényesíthető.

A kifejtett indokokra tekintettel a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság érdemben helyes ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése értelmében helybenhagyta.

A felperes pervesztessége folytán a Pp. 239. §-a szerint alkalmazandó 78. § (1) bekezdése értelmében köteles az alperes másodfokú perköltégeit megfizetni, amelynek mértékét a másodfokú bíróság a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (2) és (5)-(6) bekezdése alapján a kifejtett érdemi tevékenységre arányban állóan állapította meg.

A felperes az illetékfeljegyzési joga folytán le nem rótt, az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 46. § (1) bekezdésében szabályozott mértékű fellebbezési illetéket a 74. § (3) bekezdése alapján irányadó 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése szerint köteles az állam javára megfizetni.

. Koday Zsuzsanna

a tanács elnöke

. Bleier Judit . Pusztai Anita

előadó bíró

bíró